

ДИЗАЙН ПРОСТОРОВО- ПРЕДМЕТНОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 792.09:397.8.093

Артеменко М.П.

*Херсонський національний
технічний університет*

КОНЦЕПТУАЛІЗМ ЯК ОСНОВНИЙ ПРИНЦИП ХУДОЖНЬОГО ПРОЕКТУВАННЯ КОСТЮМУ ДЛЯ ФРІК-ШОУ

Артеменко М.П. Концептуалізм як основний принцип художнього проектування костюму для фрік-шоу. В даній статті розглядається питання концептуалізації процесу проектування костюмів для сучасних фрік-шоу; наводяться основні концептуальні напрямки, що використовують актори та постановники подібних видовищних програм в умовах сьогодення; підіймається проблема позитивного налаштування молодого глядача через художній образ персонажу дійства.

Ключові слова: фрік-шоу, костюм, художній образ актора.

Артеменко М.П. Концептуализм как основной принцип художественного проектирования костюма для фрик-шоу. В данной статье рассматривается вопрос концептуализации процесса проектирования костюмов для современных фрик-шоу; приводятся основные концептуальные направления, которые используют актеры и постановщики подобных зрелищных программ в условиях современности; поднимается проблема позитивного настроения молодого зрителя благодаря воздействию художественного образа персонажа шоу.

Ключевые слова: фрик-шоу, костюм, художественный образ.

Artemenko M. P. Conceptualism as a basic principle of artistic designing of costumes for the freak show. This paper discusses the conceptualization of the design

Надійшла до редакції 11.12.2013

© Артеменко М.П., 2013

process for modern costumes freak show, the main conceptual directions used by actors and directors such entertainment programs in today's environment are presented; the problem of positive mood of the young audience due to the influence of the artistic image of the character of the show is raised.

Key words: Freak show, costume, artistic image.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день в умовах занепаду промисловості все більше уваги приділяється позиціонуванню України як туристичної держави, особливо це стосується її південних регіонів. В свою чергу, це призводить до необхідності розширення культурно-видовищного сегменту ринку розважальних послуг.

Слід зазначити, що на сьогодні основним споживачем дозвільного сервісу є молодь віком 16-19 років, які задають тон у відвідуванні культурних заходів. З цього приводу подібні заклади надання рекреаційних послуг повинні замислюватись про якість культурної програми, не тільки з метою виживання в умовах жорсткої конкуренції на ринку, а й з точки зору формування соціального прогресу суспільства.

Для сучасного етапу розвитку розважального господарства характерна поява все більшої кількості закладів клубного формату, де надзвичайно велике значення надається шоу-програмам. Такі шоу-програми не є статтею прибутків, проте підвищують імідж закладу та сприяють задоволенню потреб споживачів в організації відпочинку. Посередником в таких відносинах між власником розважального закладу та його споживачем є дизайнер, який забезпечує тематичний дизайн, атмосферу та концепцію сервісу.

В останній час в рамках подібних клубних шоу-програм все частіше з'являються представники фрік-шоу (від англ. freak – дивак, божевільний) субкультури. Такі розважальні заходи вирізняються, перш за все, яскравістю та епатажністю образів своїх персонажів. Проте перетворення бунтарської субкультури в культурне явище вимагає від постановників цього видовища, художників, дизайнерів, що працюють над створенням образу, дотримання правил художньої гармонізації та адаптації руйнівної за своєю суттю фрік-шоу субкультури до соціокультурних потреб суспільства.

На сьогоднішній день у зв'язку із нещодавнім проникненням на територію пострадянського простору тема особливостей створення костюмів для подібних шоу-програм із одночасним врахуванням рис національного менталітету та накладанням культурно-виховних й естетичних функцій є малодослідженою, а відповідно і актуальною, що підтверджується стрімким інтересом споживача до неї.

Мета роботи полягає у здійсненні наукового аналізу та систематизації існуючих на сьогодні основних концептуальних напрямків художнього проектування костюмів для сучасних фрік-шоу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам організації та концептуалізації дозвіллекреаційних послуг присвячено чимало праць, що детально проаналізовані в роботі Кравцової О.О. [1], проте вони акцентують увагу на культурологічних ас-

а – фрик-шоу «Peasok» (м. Нижній Новгород); б – костюми компанії Fashion Twins Group (м. Москва)

Рис. 1. Костюми для фрик-шоу

пектах питання, не стосуючись костюму як елементу видовищної культури.

В одній з останніх робіт науковців, що займаються теорією дизайну сучасного костюма, зокрема Макарової Т.Л. [2], розглядаються принципи знакової системи костюма, наводяться алгоритми аналізу модних трендів з перспективою їх застосування при проектуванні одягу, однак поза увагою залишається площина видовищного костюму, до якого висуваються дещо інші вимоги.

В роботі [3] автор розглядає сучасний видовищний сценічний костюм, до якого можна віднести й костюми для артистів фрик-шоу, в контексті його взаємозв'язку із сценографією, що, безумовно, є невід'ємною складовою видовищного заходу. Проте специфіка фрик-шоу, що здебільшого повинна вписуватися в клубний формат та у вже існуючий інтер'єр закладу, який стає сценою для дійства, висуває до костюму підвищені вимоги, вимагає від одягу актора одночасно відігравати роль й костюму, й декорації. Тобто нести подвійне інформаційно-концептуальне навантаження.

Виклад основного матеріалу досліджень.

Перш за все, слід зазначити, що на сьогодні спостерігається тенденція відгалуження справжніх фріків, в традиційному розумінні цього явища як «виродок», від фріків-акторів, які за своєю суттю залишаються звичайними представниками суспільства, а на сцені перетворюються в необхідний образ персонажу фрик-шоу. Такий стан речей призводить до підміни понять і необхідності створення атмосфери подібного видовища лише за рахунок костюму.

На сьогодні основною концептуальною ідеєю фрик-шоу залишається бажання здивувати глядача, основний її девіз можна висловити наступним реченням, вдало сформульованим артистами московської

компанії розважальних послуг «Мон-плезір», що працюють в зазначеному жанрі: «Ні дня без шоку!» [4].

Кожен актор такого шоу досягає цієї мети різними шляхами – нестандартними рухами, застосуванням допоміжних технічних засобів, та, в першу чергу, зміною природних антропоморфних форм людського тіла за допомогою костюму, що базується на використанні накладок, особливих технік обробки матеріалу й нетрадиційних матеріалів.

В результаті перед глядачем постають образи з гіперболізованими ділянками тіла (рис. 1) або люди-мутанти, що поєднують в собі риси різних живих істот (рис. 2). Чи закладають режисери та художники при створенні таких костюмів в концепцію питання екологічної кризи, що спричинила подібні перетворення людського тіла, чи просто слідкують за загальною тенденцією, наслідуючи один одному, залишається відкритим питанням.

Ще одна розповсюджена тенденція в концептуальному рішенні шоу-програм із залученням фрик-акторів це техногенний підхід і ураження людського тіла в наслідок різноманітних факторів небезпеки сучасного навколишнього середовища: хімічні отруєння та опіки, дія радіації, електромагнітного випромінювання, вібрацій, загазованості тощо. В результаті при створенні художніх образів широко використовуються засоби індивідуального захисту, зокрема протигази, респіратори, захисні маски та інше (рис. 3).

Також, не останнє місце серед художніх образів учасників сучасних фрик-шоу-програм займають, віддаючи данину класичному уявленню про представників інших галактик та цивілізацій, космічні прибульці та загарбники з традиційними мигдалевидними очима, високими чолами й гермафродитними формами (рис. 4).

Рис. 2. Приклади синтезу морфологічних ознак різних живих істот в художньому образі фрік-артиста

Рис. 3. Приклади використання засобів індивідуального захисту в костюмі для фрік-шоу

Рис. 4. Космічні загарбники та прибульці в образах акторів фрік-шоу

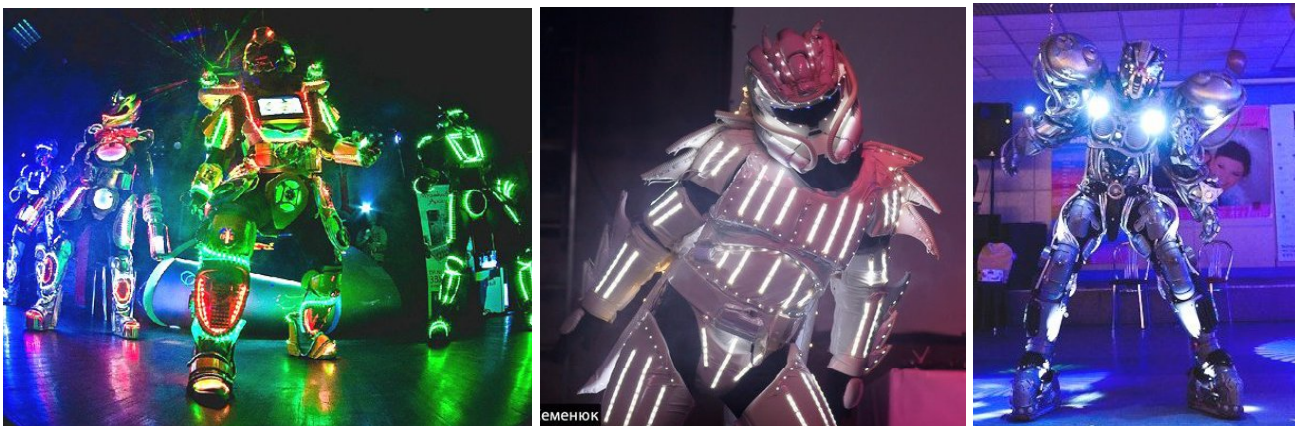

Рис. 5. Кібернетична тематика в костюмах фрік-шоу

Рис. 6. Приклади створення позитивних персонажів фрік-шоу

Присутня сьогодні у фрікових шоу-програмах й кібернетична тематика, в цьому випадку на сцені, танцполі чи будь-якій іншій робочій площадці крокують громіздкі роботи, рясно оснащені світлодіодною технікою, вражаючи креативом дизайнерів у використанні нетрадиційних матеріалів при створенні костюму (рис.5).

Інколи з'являються й привиди та інші представники паралельних світів.

На перший погляд може здатися, що художні образи акторів фрік-шоу здебільшого нагадують дійових осіб фільмів жахів, що зійшли з екранів та потрапили на вечірку до нічного клубу, проте серед цих химер можна зустріти й доволі миролюбних персонажів, що викликають позитивні емоції, вражаючи яскравістю та неординарністю своїх костюмів (рис.6).

Останній концептуальний напрямок формує позитивне світосприйняття, зменшує стресогенність суспільних процесів сучасності і дозволяє гармонізувати внутрішній світ людини. Тому він є найбільш перспективним с точки зору культурно-етичного виховання молодого глядача та може виступити інструментом координації соціального простору в напрямку гуманізації й відродження духовних цінностей людства. Останнє судження підтверджується великою кількістю як наукових досліджень, так і популярних видань з приводу впливу позитивно налаштованого інформаційного простору на свідомість людей, а через неї і на реалії матеріального світу.

Висновок. Занурити глядача у паралельні світи, погратись з його уявою та розумінням дійсності – загальна мета сучасних фрікових шоу-програм. В результаті проведеного дослідження виявлено переважаючі на сьогодні концептуальні напрямки в художньому проектуванні костюмів для фрік-шоу, які здебільшого мають руйнівне підґрунтя, оскільки акцентують увагу на страхіттях сучасності, що в свою чергу викликає негативні емоції та пригнічує глядача. Проте вдалося також виявити серед існуючих персонажів фрік-шоу й доволі кумедні та доброзичливі художні образи, які в близькому для молоді середовищі дозволяють налаштувати її на позитивне сприйняття світу.

Література:

1. Кравцова О.О. Концептуалізація дозвіллево-рекреаційної проблематики в культурології ХХ ст. / О.О.Кравцова // Питання культурології: Зб. наук. пр. – К.: КНУКіМ, 2011. – № 27. – С. 109-119.
2. Макарова Т. Л. Система символів в дизайне сучасного костюму: теорія, методологія і практика. Спеціальність 17.00.06 – Технічна естетика і дизайн (Искусствоведение). Автореферат дисертації на соискание ученой степени доктора искусствоведения. Москва – 2013 г. -48 с.
3. Гурдіна В.В. Сучасний видовищний сценічний костюм як художня провокація / В.В. Гурдіна // Вісник ХДАДМ: Зб. наук. пр. / За заг. ред. В.Я. Даниленка. – Харків: ХДАДМ, 2011. – № 10. – С. 19-21.
4. Фрік-шоу [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://le-mon-plezir.ru/freak.php>